

**EGZAMIN MATURALNY
W ROKU SZKOLNYM 2018/2019**

HISTORIA

POZIOM ROZSZERZONY

FORMUŁA OD 2015

(„NOWA MATURA”)

ZASADY OCENIANIA ROZWIĄZAŃ ZADAŃ

ARKUSZ MHI-R1

MAJ 2019

Uwaga: Akceptowane są wszystkie odpowiedzi merytorycznie poprawne i spełniające warunki zadania.

Zadanie 1. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego; rozpoznaje rodzaje źródeł; ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu badawczego [...].	I. Starożytność. 1. Cywilizacje Bliskiego i Dalekiego Wschodu. Zdający: 3) rozpoznaje cechy charakterystyczne najważniejszych osiągnięć kulturowych cywilizacji bliskowschodnich [...].

Schemat punktowania

1 p. – za prawidłową odpowiedź.

0 p. – za odpowiedź błędną albo za brak odpowiedzi.

Prawidłowa odpowiedź

D

Zadanie 2.1. (0–1)

II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego; rozpoznaje rodzaje źródeł; ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu badawczego [...]. III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym lub problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego [...].	I. Starożytność. 2. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnej Grecji. Zdający: 2) wyjaśnia przemiany ustrojowe w Atenach i porównuje formy ustrojowe greckich polis.
---	---

Schemat punktowania

1 p. – za prawidłowe rozstrzygnięcie wraz z uzasadnieniem.

0 p. – za odpowiedź niepełną lub błędną albo za brak odpowiedzi.

Prawidłowa odpowiedź

Rozstrzygnięcie: Nie

Przykładowe uzasadnienie:

W źródle 1. opisano starożytne Ateny, o czym świadczą informacje np.: o ustroju demokratycznym, urzędzie stratega, metojkach, Alkibiadesie, natomiast w źródle 2. zamieszczono opis starożytnej Sparty, o czym świadczą informacje np.: o prawodawcy Likurgu, urzędzie efora.

Zadanie 2.2. (0–1)

<p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego; rozpoznaje rodzaje źródeł; ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu badawczego [...].</p> <p>III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym lub problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego [...].</p>	<p>I. Starożytność. 2. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnej Grecji. Zdający: 2) wyjaśnia przemiany ustrojowe w Atenach i porównuje formy ustrojowe greckich polis; 4) identyfikuje dziedzictwo kultury greckiej w dorobku kulturowym Europy.</p>
--	---

Schemat punktowania

1 p. – za prawidłowe wyjaśnienie różnicy.

0 p. – za odpowiedź błędną lub za brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Pierwotnie „tyranią” nazywano formę rządów sprawowaną przez uzurpatora, czyli kogoś kto przejął władzę nielegalnie. Nie musiało się to wiązać z rządami okrutnymi, opartymi na przemocy i terrorze wobec społeczeństwa (znaczenie współczesne).

Zadanie 3. (0–1)

<p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależność pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...].</p>	<p>I. Starożytność. 2. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnej Grecji. Zdający: 3) rozpoznaje dokonania kulturowe Greków w dziedzinie architektury, rzeźby [...]; 4) identyfikuje dziedzictwo kultury greckiej w dorobku kulturowym Europy.</p>
--	---

Schemat punktowania

1 p. – za prawidłową wraz z uzasadnieniem.

0 p. – za odpowiedź niepełną lub błędną albo za brak odpowiedzi.

Prawidłowa odpowiedź

C

Przykładowe uzasadnienie:

Podobnie jak w Erechtejonie występują tutaj kariatydy (posągi kobiet w funkcji kolumn podtrzymujących sklepienie).

Zadanie 4.1. (0–2)

<p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego; rozpoznaje rodzaje źródeł; ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu badawczego [...].</p>	<p>II. Średniowiecze. 2. Europa wczesnego średniowiecza. Zdający: 4) opisuje proces powstawania państw w Środkowo-Wschodniej Europie, z uwzględnieniem wpływu cywilizacji łańcińskiej i bizantyjskiej. 6. Europa późnego średniowiecza. Zdający: 4) charakteryzuje następstwa upadku cesarstwa bizantyńskiego i ekspansji tureckiej dla Europy.</p> <p><i>III etap edukacyjny</i> 5. Cywilizacja rzymska. Zdający: 1) umiejscawia w czasie i charakteryzuje system sprawowania władzy oraz organizację społeczeństwa w Rzymie republikańskim i cesarstwie.</p>
--	--

Schemat punktowania

2 p. – za prawidłowo wypełnione wszystkie wiersze tabeli.

1 p. – za dwa prawidłowo wypełnione wiersze tabeli albo za podanie nazw wszystkich miast.

0 p. – za odpowiedź niepełną lub błędną albo za brak odpowiedzi.

Prawidłowe odpowiedzi

A – Rzym – 3

B – Kijów – 2

C – Konstantynopol – 4

Zadanie 4.2. (0–1)

<p>I. Chronologia historyczna. Zdający porządkuje [...] wydarzenia z historii powszechnej [...].</p> <p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego; rozpoznaje rodzaje źródeł; ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu badawczego [...].</p>	<p>II. Średniowiecze. 2. Europa wczesnego średniowiecza. Zdający: 4) opisuje proces powstawania państw w Środkowo-Wschodniej Europie, z uwzględnieniem wpływu cywilizacji łańcińskiej i bizantyjskiej. 6. Europa późnego średniowiecza. Zdający: 4) charakteryzuje następstwa upadku cesarstwa bizantyńskiego i ekspansji tureckiej dla Europy.</p> <p><i>III etap edukacyjny</i> 5. Cywilizacja rzymska. Zdający: 1) umiejscawia w czasie i charakteryzuje system sprawowania władzy oraz</p>
---	--

	organizację społeczeństwa w Rzymie republikańskim i cesarstwie.
--	---

Schemat punktowania

1 p. – za wszystkie trzy prawidłowe odpowiedzi.

0 p. – za odpowiedź niepełną lub błędną albo za brak odpowiedzi.

Prawidłowe odpowiedzi

1 – P

2 – F

3 – P

Zadanie 5.1. (0–1)

II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok [...].	II. Średniowiecze. 2. Europa wczesnego średniowiecza. Zdający: 4) opisuje proces powstawania państw w Środkowo-Wschodniej Europie, z uwzględnieniem wpływu cywilizacji łacińskiej i bizantyjskiej.
---	---

Schemat punktowania

1 p. – za prawidłową odpowiedź.

0 p. – za odpowiedź błędną albo za brak odpowiedzi.

Prawidłowa odpowiedź

B

Zadanie 5.2. (0–1)

II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok [...]. III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym lub problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego [...].	II. Średniowiecze. 2. Europa wczesnego średniowiecza. Zdający: 4) opisuje proces powstawania państw w Środkowo-Wschodniej Europie, z uwzględnieniem wpływu cywilizacji łacińskiej i bizantyjskiej. 8. Kultura średniowiecza. Zdający: 3) identyfikuje dokonania kultury okresu średniowiecza [...].
--	---

Schemat punktowania

1 p. – za prawidłowe wyjaśnienie.

0 p. – za odpowiedź błędną albo za brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Bracia Cyryl (Konstantyn) i Metody chrystianizowali Słowian [w rycie słowiańskim]. Stworzyli alfabet słowiański (głagolicę) i przetłumaczyli *Biblię* na język słowiański.

Zadanie 6. (0–1)

II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...].	II. Średniowiecze. 5. Polska w okresie rozbicia dzielnicowego. Zdający: 1) wyjaśnia przyczyny polityczne i społeczno-gospodarcze oraz następstwa rozbicia dzielnicowego.
---	---

Schemat punktowania

1 p. – za wszystkie trzy prawidłowe odpowiedzi.

0 p. – za odpowiedź niepełną lub błędną albo za brak odpowiedzi.

Prawidłowe odpowiedzi

1 – F

2 – F

3 – P

Zadanie 7. (0–1)

II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...].	II. Średniowiecze. 8. Kultura średniowiecza. Zdający: 3) identyfikuje dokonania kultury okresu średniowiecza w zakresie piśmiennictwa, prawa, filozofii, architektury i sztuki, z uwzględnieniem kultury polskiego średniowiecza.
---	--

Schemat punktowania

2 p. – za prawidłowo wypełnione wszystkie wiersze tabeli.

1 p. – za prawidłowo wypełniony jeden wiersz tabeli albo za właściwe wpisanie obu nazw stylów.

0 p. – za odpowiedź niepełną lub błędną albo za brak odpowiedzi.

Prawidłowe odpowiedzi

1 – styl romański – A

2 – styl gotycki – C

Zadanie 8. (0–1)

II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...].	II. Średniowiecze. 7. Polska w XIV–XV w. Zdający: 1) opisuje rozwój terytorialny państwa polskiego w XIV–XV w.; 4) charakteryzuje i ocenia stosunki polsko-krzyżackie na płaszczyźnie politycznej, gospodarczej i kulturowej.
---	---

Schemat punktowania

1 p. – za prawidłową odpowiedź wraz z uzasadnieniem.

0 p. – za odpowiedź niepełną lub błędną albo za brak odpowiedzi.

Prawidłowa odpowiedź

C

Przykładowe uzasadnienie:

W źródle jest mowa o przyłączeniu ziemi chełmińskiej i Pomorza do Królestwa Polskiego, co nastąpiło na mocy II pokoju toruńskiego z 1466 roku [jest też mowa o zależności wielkiego mistrza krzyżackiego Ludwika i jego następców od króla Polski].

Zadanie 9. (0–1)

<p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego; rozpoznaje rodzaje źródeł; ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu badawczego [...].</p>	<p>III. Dzieje nowożytne. 3. Rzeczpospolita w okresie renesansu i demokracji szlacheckiej. Zdający: 1) opisuje i wyjaśnia funkcjonowanie najważniejszych instytucji życia politycznego w XVI-wiecznej Polsce, w tym sejmików, sejmu, senatu i sejmu elekcyjnego [...]; 2) ocenia polską specyfikę w zakresie rozwiązań ustrojowych [...].</p>
--	---

Schemat punktowania

1 p. – za prawidłową odpowiedź.

0 p. – za odpowiedź błędną albo za brak odpowiedzi.

Prawidłowa odpowiedź

B

Zadanie 10. (0–1)

<p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego; rozpoznaje rodzaje źródeł; ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego [...].</p>	<p>III. Dzieje nowożytne. 2. Europa w XVI–XVII w. Zdający: 9) opisuje przemiany w kulturze europejskiej w XVII w. i rozpoznaje główne dokonania epoki baroku.</p>
---	---

Schemat punktowania

1 p. – za podanie prawidłowej nazwy wraz z uzasadnieniem.

0 p. – za odpowiedź niepełną lub błędną albo za brak odpowiedzi.

Prawidłowa odpowiedź

Nazwa: styl barokowy

Przykładowe uzasadnienie:

Rzeźba łączy tematykę religijną z przedstawieniem zmysłowym, emocjonalnym (kontrast), epatuje dynamiką.

Zadanie 11.1. (0–1)

<p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...]; ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego [...].</p>	<p>III. Dzieje nowożytne. 3. Rzeczpospolita w okresie renesansu i demokracji szlacheckiej. Zdający: 1) opisuje i wyjaśnia funkcjonowanie najważniejszych instytucji życia politycznego w XVI-wiecznej Polsce, w tym sejmików, sejmu, senatu i sejmu elekcyjnego [...]; 2) ocenia polską specyfikę w zakresie rozwiązań ustrojowych [...]; 3) opisuje zmiany terytorialne państwa polsko-litewskiego i charakteryzuje stosunki z sąsiadami w XVI w.</p>
--	--

Schemat punktowania

1 p. – za prawidłowe rozstrzygnięcie wraz z uzasadnieniem.

0 p. – za odpowiedź niepełną lub błędną albo za brak odpowiedzi.

Prawidłowa odpowiedź

Rozstrzygnięcie: B

Przykładowe uzasadnienie:

Źródło 1. przedstawia opis bitwy pod Byczyną, w której Jan Zamoyski pokonał pretendenta do tronu Rzeczypospolitej arcyksięcia Maksymiliana. Plan B przedstawia właśnie tę bitwę, świadczą o tym informacje o dowódcach [Jan Zamoyski, Maksymilian].

Zadanie 11.2. (0–1)

<p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...]; ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego [...].</p>	<p>III. Dzieje nowożytne. 3. Rzeczpospolita w okresie renesansu i demokracji szlacheckiej. Zdający: 1) opisuje i wyjaśnia funkcjonowanie najważniejszych instytucji życia politycznego w XVI-wiecznej Polsce, w tym sejmików, sejmu, senatu i sejmu elekcyjnego [...]; 2) ocenia polską specyfikę w zakresie rozwiązań ustrojowych [...]; 3) opisuje zmiany terytorialne państwa polsko-litewskiego i charakteryzuje stosunki z sąsiadami w XVI w.</p>
--	--

Schemat punktowania

1 p. – za prawidłową odpowiedź.

0 p. – za odpowiedź błędną albo za brak odpowiedzi.

Prawidłowa odpowiedź

1

Zadanie 12.1. (0–1)

<p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...]; ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego [...].</p>	<p>III. Dzieje nowożytne. 6. Rzeczpospolita w XVIII w. Reformy oświeceniowe i rozbiory. Zdający: 1) charakteryzuje politykę Rosji, Prus i Austrii wobec Rzeczypospolitej i wskazuje przejawy osłabienia suwerenności państwa polskiego; 2) charakteryzuje działania zmierzające do naprawy Rzeczypospolitej i walkę zbrojną o utrzymanie niepodległości w drugiej połowie XVIII w.; 3) charakteryzuje i ocenia dzieło Sejmu Wielkiego, odwołując się do tekstu Konstytucji 3 maja.</p> <p><i>III etap edukacyjny</i> 26. Rzeczpospolita w dobie stanisławowskiej. Zdający: 3) wyjaśnia okoliczności zawiązania konfederacji targowickiej [...].</p>
--	---

Schemat punktowania

1 p. – za podanie prawidłowej nazwy wraz z uzasadnieniem.

0 p. – za odpowiedź niepełną lub błędną albo za brak odpowiedzi.

Prawidłowa odpowiedź

Nazwa: konfederacja targowicka

Przykładowe uzasadnienia:

- W źródle jest zawarta krytyka Sejmu Wielkiego i jego reform w tym Konstytucji 3 maja (zniesienie praw kardynalnych, wprowadzenie dziedziczności tronu).
- Źródło przedstawia Rosję jako sprzymierzeńca.
- Odnosi się do wydarzeń po uchwaleniu Konstytucji 3 maja, co oznacza że jest to konfederacja targowicka.

Zadanie 12.2. (0–1)

<p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...]; ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego [...].</p>	<p><i>III etap edukacyjny</i> 26. Rzeczpospolita w dobie stanisławowskiej. Zdający: 3) wyjaśnia okoliczności zawiązania konfederacji targowickiej i ocenia jej następstwa.</p>
--	--

Schemat punktowania

1 p. – za prawidłową odpowiedź.

0 p. – za odpowiedź błędną lub za brak odpowiedzi.

Prawidłowa odpowiedź

C

Zadanie 13.1. (0–1)

<p>I. Chronologia historyczna. Zdający porządkuje i synchronizuje wydarzenia [...] z dziejów ojczyźtych; dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach [...].</p> <p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...].</p>	<p>IV. Wiek XIX.</p> <p>1. Europa napoleońska. Zdający: 1) opisuje kierunki i etapy podbojów Napoleona; charakteryzuje napoleońską ideę imperium; 6) charakteryzuje decyzje kongresu wiedeńskiego, z uwzględnieniem sprawy polskiej.</p> <p>4. Walka o niepodległość Polski w okresie niewoli narodowej. Zdający: 3) wyjaśnia przyczyny, charakter i skutki powstań narodowych.</p>
--	---

Schemat punktowania

1 p. – za wszystkie trzy prawidłowe odpowiedzi.

0 p. – za odpowiedź niepełną lub błędną albo za brak odpowiedzi.

Prawidłowa odpowiedź

1808 – Cesarstwo Austriackie [Austria]

1816 – Rzeczpospolita Krakowska [Wolne Miasto Kraków]

1848 – Cesarstwo Austriackie [Austria]

Zadanie 13.2. (0–1)

<p>I. Chronologia historyczna. Zdający porządkuje i synchronizuje wydarzenia [...] z dziejów ojczyźtych; dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach [...].</p> <p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...].</p>	<p>IV. Wiek XIX.</p> <p>4. Walka o niepodległość Polski w okresie niewoli narodowej. Zdający: 3) wyjaśnia przyczyny, charakter i skutki powstań narodowych.</p>
--	---

Schemat punktowania

1 p. – za podanie prawidłowej nazwy.

0 p. – za odpowiedź błędną albo za brak odpowiedzi.

Prawidłowa odpowiedź

Powstanie krakowskie.

Zadanie 14. (0–1)

<p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...].</p> <p>III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu [...] problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego.</p>	<p>IV. Wiek XIX. 1. Europa napoleońska. Zdający: 5) charakteryzuje ustrój polityczny Księstwa Warszawskiego;</p>
--	--

Schemat punktowania

1 p. – za prawidłowe rozstrzygnięcie wraz z uzasadnieniem.

0 p. – za odpowiedź niepełną lub błędną albo za brak odpowiedzi.

Prawidłowa odpowiedź

Rozstrzygnięcie: A

Przykładowe uzasadnienie:

Źródło 1. jest fragmentem konstytucji Księstwa Warszawskiego, która zakładała unię personalną Saksonii z Księstwem (król saski był księciem warszawskim). Na ilustracji A zostało przedstawione godło Księstwa Warszawskiego, które uwzględnia symbolikę dynastii Wettinów i symbolikę Polski.

Zadanie 15. (0–1)

<p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...].</p> <p>III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu [...] problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego.</p>	<p>IV. Wiek XIX 5. Społeczeństwo polskie w okresie zaborów w XIX w. Zdający: 1) wyjaśnia wewnętrzne i zewnętrzne przyczyny odmiennego rozwoju gospodarczego ziem polskich w trzech zaborach.</p>
--	--

Schemat punktowania

1 p. – za prawidłowe rozstrzygnięcie wraz z uzasadnieniem zawierający odniesienie do obu źródeł.

0 p. – za odpowiedź niepełną lub błędną albo za brak odpowiedzi.

Prawidłowa odpowiedź

Rozstrzygnięcie: zabór pruski

Przykładowe uzasadnienie:

W źródle 1. jest mowa o następstwach uwłaszczenia: koncentracja ziemi w rękach właścicieli folwarków kosztem drobnych rolników. Korespondują z tym opisem dane ze źródła 2., które odnoszą się do zaboru pruskiego: wzrost stanu posiadania właścicieli folwarków [z 47% przed uwłaszczeniem do 61% po uwłaszczeniu].

Zadanie 16. (0–1)

<p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...].</p> <p>III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym lub problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego; dokonuje selekcji i hierarchizacji oraz integruje pozyskane informacje z różnych źródeł wiedzy.</p>	<p>IV. Wiek XIX.</p> <p>2. Europa i Stany Zjednoczone w epoce rewolucji przemysłowej.</p> <p>Zdający:</p> <p>1) charakteryzuje proces uprzemysłowienia państw europejskich i Stanów Zjednoczonych;</p> <p>2) charakteryzuje rozwój terytorialny, gospodarczy oraz przemiany społeczno-kulturowe w Stanach Zjednoczonych w XIX w.;</p> <p>3) ocenia gospodarcze, społeczne, kulturowe i ekologiczne skutki rewolucji przemysłowej.</p>
---	---

Schemat punktowania

2 p. – za prawidłowe wyjaśnienie zawierające odwołanie do dwóch elementów graficznych.

1 p. – za prawidłowe wyjaśnienie zawierające odwołanie do jednego elementu graficznego.

0 p. – za odpowiedź błędną albo za brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi

Obraz przedstawia pozytywną wizję amerykańskiej ekspansji na Dzikie Zachód, świadczą o tym następujące elementy:

- kierunek pozytywnych, cywilizacyjnych zmian (postępu) biegnie ze wschodu na zachód;
- „dzika” Ameryka (Indianie, bizona) ustępuje pod naporem cywilizacji (rolnictwo, transport kolejowy, telegraf);
- w centralnej części obrazu znajduje się personifikacja postępu (cywilizacji): kobieta w białej szacie z gwiazdą na czole, z podręcznikiem szkolnym w ręku, rozwijająca trakcję telegraficzną (same pozytywne elementy);
- symbolika światła i ciemności: światło (cywilizacja, postęp) nadchodzi od wschodu, mrok (dzikość, natura) ustępuje na zachód.

Zadanie 17. (0–1)

<p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...].</p> <p>III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym lub problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego [...].</p>	<p>V. Wiek XX</p> <p>1. I wojna światowa i rewolucje w Rosji.</p> <p>Zdający:</p> <p>2) przedstawia genezę i charakteryzuje przebieg rewolucji rosyjskich w 1917 r.</p>
---	---

Schemat punktowania

1 p. – za prawidłowe wyjaśnienie zawierające odwołanie do jednego elementu graficznego.

0 p. – za odpowiedź błędną albo za brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Autor dostrzegł niemiecką inspirację dla rewolucji bolszewickiej w Rosji, o czym świadczą: torba z napisem „niemieckie złoto”, którą ma bolszewik, oraz postać niemieckiego wojskowego (pikielhauba, mundur), którego cieszy przedstawiona scena (zaciera ręce).

Zadanie 18.1. (0–1)

I. Chronologia historyczna. Zdający porządkuje i synchronizuje wydarzenia [...] z dziejów ojczystych; dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach [...]. II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...].	IV. Wiek XX. 4. Odbudowa niepodległości i życie polityczne II Rzeczypospolitej. Zdający: 1) opisuje proces kształtowania się terytorium II Rzeczypospolitej, w tym [...] wojnę polsko-bolszewicką. 5. II Rzeczpospolita. Społeczeństwo, gospodarka, kultura. Zdający: 1) charakteryzuje i ocenia dorobek gospodarczy II Rzeczypospolitej.
---	---

Schemat punktowania

1 p. – za prawidłowe rozstrzygnięcie wraz z uzasadnieniem.

0 p. – za odpowiedź niepełną lub błędną albo za brak odpowiedzi.

Prawidłowa odpowiedź

Rozstrzygnięcie: Tak

Przykładowe uzasadnienie:

W źródle 1. jest mowa o wojnie na wschodzie (wojna polsko--bolszewicka) oraz jej gospodarczych następstwach – hiperinflacji. Te informacje pozwalają określić czas na lata od 1919/1920 (wojna z Rosją Sowiecką) do 1923 (hiperinflacja w Polsce). Źródło 2. pokazuje to samo zjawisko (spadek wartości pieniądza, zubożenie) na przestrzeni lat 1919–1923.

Zadanie 18.2. (0–1)

I. Chronologia historyczna. Zdający porządkuje i synchronizuje wydarzenia [...] z dziejów ojczystych; dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach [...]. II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...].	IV. Wiek XX. 5. II Rzeczpospolita. Społeczeństwo, gospodarka, kultura. Zdający: 1) charakteryzuje i ocenia dorobek gospodarczy II Rzeczypospolitej.
---	--

Schemat punktowania

1 p. – za prawidłową odpowiedź.

0 p. – za odpowiedź błędną albo za brak odpowiedzi.

Prawidłowa odpowiedź

Grabski [Władysław]

Zadanie 19. (0–1)

II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...]. III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym lub problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego [...].	V. Wiek XX. 2. Kryzys demokracji i systemy totalitarne. Zdający: 3) porównuje systemy totalitarne oraz charakteryzuje ich imperialne cele.
--	---

Schemat punktowania

1 p. – za prawidłowe rozstrzygnięcie wraz z uzasadnieniem.

0 p. – za odpowiedź niepełną lub błędną albo za brak odpowiedzi.

Prawidłowa odpowiedź

Rozstrzygnięcie: Nie

Przykładowe uzasadnienia:

- W źródle 1. jest opis postanowień traktatu z Rapallo, zawartego przez Republikę Weimarską i Rosję Sowiecką w 1922 roku. Natomiast źródło 2. ilustruje sojusz nazistowskich Niemiec z ZSRR (Rosją Sowiecką), a więc może odnosić się do rzeczywistości po 1933 roku, najpewniej ilustruje podpisanie paktu Ribbentrop-Mołotow.
- Źródło 1. odnosi się do traktatu niemiecko-sowieckiego z Rapallo (1922), natomiast karykatura dotyczy sojuszu niemiecko-sowieckiego z okresu późniejszego, np. paktu Ribbentrop-Mołotow.

Zadanie 20.1. (0–1)

I. Chronologia historyczna. Zdający porządkuje i synchronizuje wydarzenia [...] z dziejów ojczyстых; dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach [...]. II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...].	IV. Wiek XIX 1. Europa napoleońska. Uczeń: Zdający: 4) wskazuje przykłady i wyjaśnia przyczyny zaangażowania się Polaków po stronie Napoleona.
--	---

Schemat punktowania

1 p. – za prawidłową odpowiedź.

0 p. – za odpowiedź błędną albo za brak odpowiedzi.

Prawidłowa odpowiedź

Utworzenie Legionów Polskich we Włoszech/ napisanie *Mazurka Dąbrowskiego*.

Zadanie 20.2. (0–1)

<p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego; rozpoznaje rodzaje źródeł; ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; dostrzega wielość perspektyw badawczych oraz wielorakie interpretacje historii i ich przyczyny.</p>	<p><i>Poziom podstawowy</i></p> <p>9. Sprawa polska w czasie II wojny światowej. Zdający: 2) charakteryzuje udział Polaków w wysiłku militarnym aliantów oraz sytuje w czasie i przestrzeni działania wojsk polskich na różnych frontach wojny.</p>
---	---

Schemat punktowania

- 2 p. – za dwie prawidłowe odpowiedzi.
1 p. – za jedną prawidłową odpowiedź.
0 p. – za odpowiedź błędną lub za brak odpowiedzi.

Prawidłowe odpowiedzi

- 1 – B
2 – D

Zadanie 21. (0–1)

<p>I. Chronologia historyczna. Uczeń porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej oraz dziejów ojczystych; dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach, a także ciągłość procesów historycznych. II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...].</p>	<p>V. Wiek XX. 6. Europa i świat podczas II wojny światowej. Zdający: 1) opisuje główne etapy II wojny światowej i wskazuje przełomowe wydarzenia dla jej przebiegu.</p>
--	--

Schemat punktowania

- 1 p. – za prawidłowe rozstrzygnięcie wraz z uzasadnieniem.
0 p. – za odpowiedź niepełną lub błędną albo za brak odpowiedzi.

Prawidłowa odpowiedź

C

Przykładowe uzasadnienia:

Układ frontów wskazuje na lato 1944 roku, o czym świadczą, np.:

- istnienie frontu w północnej Francji (po lądowaniu w Normandii) i w okolicach Marsylii;
- układ frontu we Włoszech (po bitwie o Monte Cassino);
- linia zaopatrzenia lotniczego Warszawy (trwa powstanie warszawskie);
- front wschodni na Wiśle (II połowa 1944 roku).

Zadanie 22.1. (0–1)

<p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego; rozpoznaje rodzaje źródeł; ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; dostrzega wielość perspektyw badawczych oraz wielorakie interpretacje historii i ich przyczyny.</p> <p>III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu [...] problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego; [...] integruje pozyskane informacje z różnych źródeł wiedzy.</p>	<p>V. Wiek XX. 13. Polska w latach 1944–1948. Zdający: 2) charakteryzuje główne etapy przejmowania władzy przez komunistów w Polsce [...]; 3) rozpoznaje charakterystyczne cechy okresu odbudowy i przebudowy gospodarki, z uwzględnieniem reformy rolnej i nacjonalizacji przemysłu.</p>
--	---

Schemat punktowania

1 p. – za podanie prawidłowej nazwy wraz z uzasadnieniem.

0 p. – za odpowiedź niepełną lub błędną albo za brak odpowiedzi.

Prawidłowa odpowiedź

Nazwa: referendum ludowe [referendum „3 x Tak”]

Przykładowe uzasadnienie:

Na plakacie jest napis „Trzecie pytanie: Tak!”, co wprost odwołuje się do pytań stawianych w referendum ludowym 1946 roku, gdzie trzecie pytanie dotyczyło utrwalenia zachodniej granicy Polski (ze Śląskiem) – stąd wykorzystana także symbolika węgla.

Zadanie 22.2. (0–1)

<p>I. Chronologia historyczna. Zdający porządkuje i synchronizuje wydarzenia [...] z dziejów ojczyźnych; dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach [...].</p>	<p>V. Wiek XX. 13. Polska w latach 1944–1948. Zdający: 2) charakteryzuje główne etapy przejmowania władzy przez komunistów w Polsce [...]; 3) rozpoznaje charakterystyczne cechy okresu odbudowy i przebudowy gospodarki, z uwzględnieniem reformy rolnej i nacjonalizacji przemysłu.</p>
--	---

Schemat punktowania

1 p. – za prawidłową odpowiedź.

0 p. – za odpowiedź błędną lub za brak odpowiedzi.

Prawidłowa odpowiedź

C

Zadanie 23. (0–1)

<p>I. Chronologia historyczna. Zdający porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej [...]; dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach [...].</p> <p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok [...].</p>	<p>V. Wiek XX. 9. Europa i świat w okresie rywalizacji ZSRR i Stanów Zjednoczonych. Zdający: 8) charakteryzuje przyczyny i skutki przełomowych konfliktów zimnej wojny: wojny koreańskiej, kryzysu kubańskiego, wojny w Wietnamie [...].</p>
--	--

Schemat punktowania

1 p. – za prawidłowe rozstrzygnięcie wraz z uzasadnieniem.

0 p. – za odpowiedź niepełną lub błędną albo za brak odpowiedzi.

Prawidłowa odpowiedź

Rozstrzygnięcie: Nie

Przykładowe uzasadnienie:

W źródle 1. opisano wprost wojnę koreańską, natomiast źródło 2. nawiązuje do wojny w Wietnamie, o czym świadczą następujące informacje: postać Ho Chi Minha – przywódca komunistów wietnamskich oraz kontur państwa wietnamskiego.

Zadanie 24. (0–1)

<p>I. Chronologia historyczna. Zdający porządkuje i synchronizuje wydarzenia [...] z dziejów ojczystych; dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach [...].</p> <p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok [...].</p>	<p>V. Wiek XX. 15. Polska w latach 1956–1980. Zdający: 1) charakteryzuje i porównuje etapy: 1956–1970 i 1970–1980; 4) charakteryzuje relacje państwo-Kościół i ocenia rolę Kościoła w życiu społecznym. 16. Polska w latach 1980–1989. Zdający: 1) wyjaśnia ideę Solidarności i jej wpływ na przemiany społeczno-polityczne w Polsce; 2) charakteryzuje państwo i społeczeństwo w czasie stanu wojennego oraz ocenia społeczno-gospodarcze i polityczne skutki stanu wojennego.</p>
--	---

Schemat punktowania

1 p. – za prawidłowe rozstrzygnięcie wraz z uzasadnieniem.

0 p. – za odpowiedź niepełną lub błędną albo za brak odpowiedzi.

Prawidłowa odpowiedź

Rozstrzygnięcie: Nie

Przykładowe uzasadnienie:

W źródle 1. jest podany rok 1979 natomiast w źródle 2. mamy logo „Solidarności”, która powstała dopiero w 1980 roku.

Zadanie 25. (0–1)

<p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...].</p> <p>II. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu [...] problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego.</p>	<p>V. Wiek XX. 16. Polska w latach 1980–1989. Zdający: 3) opisuje przyczyny i skutki obrad „Okrągłego Stołu”.</p>
---	---

Schemat punktowania

- 1 p. – za prawidłowe wyjaśnienie z odwołaniem do faktografii.
0 p. – za odpowiedź niepełną lub błędną albo za brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Różnica w wyniku KO „Solidarność” w wyborach do sejmu i senatu była efektem postanowień okrągłego stołu. Ustalono tam, że wybory do senatu będą wolne i demokratyczne, natomiast w wyborach do sejmu ustalono parytet: 65% mandatów – komuniści, 35% mandatów – opozycja. Były to tzw. wybory kontraktowe.

Zadanie 26. (0–12)

Przy przyznawaniu punktów na określonym poziomie w zadaniu rozszerzonej odpowiedzi egzaminator uwzględniał również poprawność językową i stylistyczną. Istotne znaczenie ma poprawność informacji podanych przez zdającego w wypracowaniu. Zamieszczenie informacji niezwiązanych z tematem i błędy merytoryczne wpływają na obniżenie punktacji. Jeżeli w pracy zostały zawarte informacje świadczące o zupełnym braku zrozumienia omawianego tematu to wypracowanie oceniane jest na 0 punktów.

Temat 1. Porównaj sytuację niewolników w społeczeństwach starożytnego Bliskiego Wschodu, Grecji i Rzymu.

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
<p>I. Chronologia historyczna. Zdający porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej [...] dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach, a także ciągłość procesów historycznych.</p> <p>III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym lub problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego; dokonuje selekcji i hierarchizacji oraz integruje pozyskane informacje z różnych źródeł wiedzy.</p>	<p>I. Starożytność. 1. Cywilizacje Bliskiego i Dalekiego Wschodu. Zdający: 2) porównuje formy ustrojowe i struktury społeczne w cywilizacjach blisko wschodnich; 4. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnego Rzymu. Zdający: 2) porównuje niewolnictwo w Rzymie z wcześniejszymi formami niewolnictwa w świecie bliskowschodnim i greckim.</p>

Kryteria oceniania

Poziom IV (9–12 pkt)	Zdający: <ul style="list-style-type: none"> • w pełni porównał i wyjaśnił złożoność problemu niewolnictwa, ukazując różne aspekty tego zagadnienia (np. prawno-ustrojowy, kulturowy), • poprawnie przeprowadził selekcję i hierarchizację wykorzystanych informacji, • poprawnie wyjaśnił związki przyczynowo-skutkowe (np. wpływ chrześcijaństwa na sytuację niewolników w społeczeństwie), • sformułował wnioski i ocenę oraz podsumował rozważania.
Poziom III (6–8 pkt)	Zdający: <ul style="list-style-type: none"> • dokonał celowej i trafnej selekcji faktów, świadczącej o rozumieniu ich znaczenia i hierarchii, • w większości poprawnie ukazał związki przyczynowo-skutkowe, • przedstawił omawiane zagadnienia w ujęciu dynamicznym (np. zmiana pozycji niewolników w starożytnym Rzymie), • podjął próbę formułowania wniosków (np. różne znaczenie niewolnictwa dla gospodarki w poszczególnych państwach), • podjął próbę oceny.
Poziom II (3–5 pkt)	Zdający: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawił częściową faktografię, która jest potrzebna do opracowania tematu (np. źródła niewolnictwa: wojny, handel), • podjął próbę porównania sytuacji niewolników w różnych społeczeństwach, • podjął próbę uporządkowania podanej faktografii (np. opisał różne formy niewolnictwa: państwowe, prywatne), • podjął próbę wyjaśnienia związków przyczynowo-skutkowych.
Poziom I (1–2 pkt)	Zdający: <ul style="list-style-type: none"> • w kilku/kilkunastu zdaniach odniósł się do tematu, • podał kilka faktów związanych z tematem, zwykle bez wskazywania związków między nimi, • poprawnie umieścił rozważania w czasie i w przestrzeni.

Temat 2. Karol Wielki był prekursorem zjednoczonej Europy. Ustosunkuj się do powyższej tezy, charakteryzując dokonania tego władcy w aspekcie politycznym, gospodarczym i kulturowym.

I. Chronologia historyczna. Zdający porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej oraz dziejów ojczystych; dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach, a także ciągłość procesów historycznych.	II. Średniowiecze. 2. Europa wczesnego średniowiecza. Zdający: 1) opisuje zasięg terytorialny, organizację władzy, gospodarkę i kulturę państwa Franków; 2) charakteryzuje i porównuje ideę cesarstwa karolińskiego z ideą cesarstwa Ottonów.
---	---

<p>III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym lub problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego; dokonuje selekcji i hierarchizacji oraz integruje pozyskane informacje z różnych źródeł wiedzy.</p>	<p><i>III poziom edukacyjny</i> 9. Początki cywilizacji zachodniego chrześcijaństwa. Zdający: 1) umiejscawia w czasie i przestrzeni monarchię Karola Wielkiego, Państwo Kościelne oraz Cesarstwo w Europie Zachodniej; 2) charakteryzuje działalność Karola Wielkiego i wyjaśnia, na czym polegał renesans karoliński.</p>
---	--

Kryteria oceniania

<p>Poziom IV (9–12 pkt)</p>	<p>Zdający:</p> <ul style="list-style-type: none"> • w pełni scharakteryzował i wyjaśnił złożoność dokonań Karola Wielkiego w różnych aspektach (politycznym, społeczno-gospodarczym i kulturowym), • poprawnie przeprowadził selekcję i hierarchizację wykorzystanych informacji, • poprawnie wyjaśnił związki przyczynowo-skutkowe, • sformułował wnioski i ocenę oraz podsumował rozważania.
<p>Poziom III (6–8 pkt)</p>	<p>Zdający:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dokonał celowej i trafnej selekcji faktów, świadczącej o rozumieniu ich znaczenia i hierarchii (np. reforma monetarna, renesans karoliński), • w większości poprawnie ukazał związki przyczynowo-skutkowe (np. wpływ relacji z papiestwem na pozycję monarchii Karola Wielkiego), • przedstawił omawiane zagadnienia w ujęciu dynamicznym, • podjął próbę formułowania wniosków, • podjął próbę oceny.
<p>Poziom II (3–5 pkt)</p>	<p>Zdający:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawił częściową faktografię, która jest potrzebna do opracowania tematu (np. organizacja państwa Karola Wielkiego), • podjął próbę uporządkowania podanej faktografii, • podjął próbę wyjaśnienia związków przyczynowo-skutkowych (np. wpływ reformy pisma na rozwój kultury i szkolnictwa).
<p>Poziom I (1–2 pkt)</p>	<p>Zdający:</p> <ul style="list-style-type: none"> • w kilku/kilkunastu zdaniach odniósł się do tematu, • podał kilka faktów związanych z tematem, zwykle bez wskazywania związków między nimi, • poprawnie umieścił rozważania w czasie i w przestrzeni.

Temat 3. Przedstaw wpływ idei oświeceniowych na zmiany ustrojowe, społeczno-gospodarcze i kulturowe w osiemnastowiecznej Rzeczypospolitej.

<p>I. Chronologia historyczna. Zdający porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej oraz dziejów ojczystych; dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach, a także ciągłość procesów historycznych.</p> <p>III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym lub problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego; dokonuje selekcji i hierarchizacji oraz integruje pozyskane informacje z różnych źródeł wiedzy.</p>	<p>III. Dzieje nowożytne</p> <p>5. Oświecenie, absolutyzm oświecony i rewolucje XVIII w. Zdający: 2) charakteryzuje główne idee europejskiego oświecenia i rozpoznaje jego główne dokonania [...].</p> <p>6. Rzeczpospolita w XVIII w. Reformy oświeceniowe i rozbiory. Zdający: 2) charakteryzuje działania zmierzające do naprawy Rzeczypospolitej [...]; 3) charakteryzuje i ocenia dzieło Sejmu Wielkiego, odwołując się do tekstu Konstytucji 3 maja; 5) prezentuje oceny polskiej historiografii dotyczące rozbiorów, panowania Stanisława Augusta Poniatowskiego i przyczyn upadku Rzeczypospolitej; 6) wyjaśnia specyfikę polskiego oświecenia; ocenia dorobek kulturowy okresu stanisławowskiego, z uwzględnieniem reformy szkolnictwa.</p>
---	--

Kryteria oceniania

<p>Poziom IV (9–12 pkt)</p>	<p>Zdający:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnił złożoność zjawisk historycznych, ukazując różne ich aspekty (ustrojowy, społeczno-gospodarczy i kulturowy), • poprawnie przeprowadził selekcję i hierarchizację wykorzystanych informacji, • poprawnie wyjaśnił związki przyczynowo-skutkowe, • sformułował wnioski i ocenę oraz podsumował rozważania.
<p>Poziom III (6–8 pkt)</p>	<p>Zdający:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dokonał celowej i trafnej selekcji faktów, świadczącej o rozumieniu ich znaczenia i hierarchii (np. przedstawił reformy Sejmu Wielkiego dotyczące szlachty i mieszczan), • w większości poprawnie ukazał związki przyczynowo-skutkowe • przedstawił omawiane zagadnienia w ujęciu dynamicznym (np. dostrzegając wzrost poparcia dla zmian na przestrzeni XVIII wieku), • podjął próbę formułowania wniosków, • podjął próbę oceny.

Poziom II (3–5 pkt)	Zdający: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawił częściową faktografię, która jest potrzebna do opracowania tematu (np. uchwalenie Konstytucji 3 maja, utworzenie Komisji Edukacji Narodowej), • podjął próbę uporządkowania podanej faktografii, • podjął próbę wyjaśnienia związków przyczynowo-skutkowych (np. wpływ idei oświeceniowych na przemiany ustrojowe).
Poziom I (1–2 pkt)	Zdający: <ul style="list-style-type: none"> • w kilku/kilkunastu zdaniach odniósł się do tematu, • podał kilka faktów związanych z tematem, zwykle bez wskazywania związków między nimi, • poprawnie umieścił rozważania w czasie i w przestrzeni.

Temat 4. Brak wiary w zwycięstwo, dysproporcja sił czy obojętność Europy na los Polaków? Scharakteryzuj przyczyny upadku powstania listopadowego i oceń, która z nich miała decydujący wpływ na jego klęskę. W pracy wykorzystaj materiały źródłowe.

<p>I. Chronologia historyczna. Zdający porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej oraz dziejów ojczyrstych; dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach, a także ciągłość procesów historycznych.</p> <p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego; rozpoznaje rodzaje źródeł; ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; dostrzega wielość perspektyw badawczych oraz wielorakie interpretacje historii i ich przyczyny.</p> <p>III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym lub problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego; dokonuje selekcji i hierarchizacji oraz integruje pozyskane informacje z różnych źródeł wiedzy.</p>	<p>IV. Wiek XIX. 4. Walka o niepodległość Polski w okresie niewoli narodowej. Zdający: 1) charakteryzuje i porównuje cele oraz metody polityki zaborców wobec społeczeństwa polskiego w okresie niewoli narodowej; 2) rozpoznaje działania społeczeństwa sprzyjające rozwojowi tożsamości narodowej; 3) wyjaśnia przyczyny, charakter i skutki powstań narodowych; 4) prezentuje oceny polskiej historiografii dotyczące powstań narodowych.</p>
--	--

Kryteria oceniania

Poziom IV (9–12 pkt)	Zdający: <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnił złożoność zjawisk historycznych, ukazując różne ich aspekty (np. militarne, społeczne, polityczne – wewnętrzne i międzynarodowe) • poprawnie przeprowadził selekcję i hierarchizację wykorzystanych informacji, podkreślając różnicę w stosunku do sprawy polskiej rządów i społeczeństw w Europie Zachodniej; • trafnie i w pełni wykorzystał materiał źródłowy, • poprawnie wyjaśnił związki przyczynowo-skutkowe, ukazując wpływ decyzji politycznych i działań militarnych na nastroje społeczne w czasie powstania; • sformułował wnioski i ocenę oraz podsumował rozważania.
Poziom III (6–8 pkt)	Zdający: <ul style="list-style-type: none"> • dokonał celowej i trafnej selekcji faktów, świadczącej o rozumieniu ich znaczenia i hierarchii, • w większości poprawnie ukazał związki przyczynowo-skutkowe (np. wpływ polityki państw zachodnich i decyzji dyktatorów na rezultat powstania), • przedstawił omawiane zagadnienia w ujęciu dynamicznym, • w większości wykorzystał materiał źródłowy, • podjął próbę formułowania wniosków, • podjął próbę oceny.
Poziom II (3–5 pkt)	Zdający: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawił częściową faktografię, która jest potrzebna do opracowania tematu, • podjął próbę uporządkowania podanej faktografii, • podjął próbę wyjaśnienia związków przyczynowo-skutkowych (np. wpływ dysproporcji sił na rezultat powstania), • podjął próbę wykorzystania załączonych materiałów źródłowych i przywołania ich w tekście pracy.
Poziom I (1–2 pkt)	Zdający: <ul style="list-style-type: none"> • w kilku/kilkunastu zdaniach odniósł się do tematu, nawiązując do treści zawartych w materiale źródłowym, • podał kilka faktów związanych z tematem, zwykle bez wskazywania związków między nimi, • poprawnie umieścił rozważania w czasie i w przestrzeni, • podjął nieudolną próbę wykorzystania materiałów źródłowych.

Uwaga: Zdający wykorzystuje informacje pochodzące ze źródeł dołączonych do arkusza, powołuje się na informacje/dane występujące w konkretnym źródle, powołuje się na autora źródła.

Temat 5. Polska wobec agresji sąsiadów. Scharakteryzuj i oceń postawę polskiej armii, władz i społeczeństwa, a także sojuszników Polski w trakcie wojny obronnej w 1939 roku. W pracy wykorzystaj materiały źródłowe.

<p>I. Chronologia historyczna. Zdający porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej oraz dziejów ojczystych; dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach, a także ciągłość procesów historycznych.</p> <p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego; rozpoznaje rodzaje źródeł; ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; dostrzega wielość perspektyw badawczych oraz wielorakie interpretacje historii i ich przyczyny.</p> <p>III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym lub problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego; dokonuje selekcji i hierarchizacji oraz integruje pozyskane informacje z różnych źródeł wiedzy.</p>	<p>V. Wiek XX</p> <p>8. Okupacja niemiecka i radziecka na ziemiach polskich. Zdający: 1) opisuje przebieg i następstwa wojny obronnej Polski w 1939 r..</p> <p><i>Poziom podstawowy</i></p> <p>7. II wojna światowa. Zdający: 1) wyjaśnia polityczne, społeczne i gospodarcze przyczyny wybuchu II wojny światowej; 2) charakteryzuje położenie międzynarodowe Polski w przededniu wybuchu II wojny światowej; 3) ocenia konsekwencje zawarcia paktu Ribbentrop-Mołotow.</p>
---	--

Kryteria oceniania

<p>Poziom IV (9–12 pkt)</p>	<p>Zdający:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnił złożoność zjawisk historycznych, ukazując różne ich aspekty (np. militarne, społeczne, polityczne – wewnętrzne i międzynarodowe), • poprawnie przeprowadził selekcję i hierarchizację wykorzystanych informacji, • trafnie i w pełni wykorzystał materiał źródłowy, • poprawnie wyjaśnił związki przyczynowo-skutkowe, ukazując wpływ decyzji politycznych i działań militarnych na nastroje społeczne w czasie wojny obronnej, • sformułował wnioski i ocenę oraz podsumował rozważania.
---------------------------------	--

Poziom III (6–8 pkt)	Zdający: <ul style="list-style-type: none"> • dokonał celowej i trafnej selekcji faktów, świadczącej o rozumieniu ich znaczenia i hierarchii, • w większości poprawnie ukazał związki przyczynowo-skutkowe, • przedstawił omawiane zagadnienia w ujęciu dynamicznym (np. przedstawił zmianę nastrojów i postaw po 17 września 1939 r.), • w większości wykorzystał materiał źródłowy, • podjął próbę formułowania wniosków, • podjął próbę oceny postaw.
Poziom II (3–5 pkt)	Zdający: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawił częściową faktografię, która jest potrzebna do opracowania tematu (np. podał przykłady bohaterstwa Polaków), • podjął próbę uporządkowania podanej faktografii, • podjął próbę wyjaśnienia związków przyczynowo-skutkowych (np. wpływ postawy sojuszników na przebieg wojny), • podjął próbę wykorzystania załączonych materiałów źródłowych i przywołania ich w tekście pracy.
Poziom I (1–2 pkt)	Zdający: <ul style="list-style-type: none"> • w kilku/kilkunastu zdaniach odniósł się do tematu, nawiązując do treści zawartych w materiale źródłowym, • podał kilka faktów związanych z tematem, zwykle bez wskazywania związków między nimi, • poprawnie umieścił rozważania w czasie i w przestrzeni, • podjął nieudolną próbę wykorzystania materiałów źródłowych.

Uwaga: Zdający wykorzystuje informacje pochodzące ze źródeł dołączonych do arkusza, powołuje się na informacje/dane występujące w konkretnym źródle, powołuje się na autora źródła.